

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Rapportage aan het algemeen bestuur

Aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
T.a.v. mevr. D. Brouwer
Postbus 9154
3007 AD ROTTERDAM

Den Haag, 3 mei 2017

Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Geachte leden van het bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2016 van Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u:

- ▶ de status van de accountantscontrole en openstaande punten;
- ▶ de reikwijdte van de accountantscontrole;
- ▶ de belangrijkste uitkomsten.

In de paragraaf Onze analyse van het resultaat 2016 van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole geven wij onze mening over de kwaliteit van het resultaat en significante transacties en/of ongebruikelijke mutaties op de balans of resultaatrekening.

De paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten. In de paragrafen daarna gaan we in op onze onafhankelijkheid en op onze conclusie

met betrekking tot het bestuursverslag.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole en de inzet van deskundigen, de communicatie met u en het management, de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en controleverschillen.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door onze beroepsgroep NBA, de politiek en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijkheid, ondersteunen wij volledig. In dit verband onderstrepen wij het belang van het voeren van een open en eerlijke dialoog met u als lid van het audit commissie/het bestuur. Dit vormt een essentieel onderdeel van het controleproces en van de corporate governance als geheel.

Dit verslag is uitsluitend bestemd voor gebruik door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur en mag niet door anderen worden gebruikt.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

B. Minks RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage

Uitkomsten jaarrekeningcontrole:

- ▶ Onze analyse van het resultaat 2016
- ▶ Onze analyse van de financiële positie 2016
- ▶ Onze analyse van de gehanteerde grondslagen
- ▶ Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Kwaliteit beheersorganisatie:

- ▶ Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override
- ▶ Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's
- ▶ Bevindingen interne beheersing
- ▶ Automatisering

Rechtmatigheidsbeheer

4

Bijlagen

22

- ▶ Controleaanpak
- ▶ Communicatie met het bestuur/auditcommissie
- ▶ Jaarverslag
- ▶ Onafhankelijkheid
- ▶ Verklaring van verantwoordelijkheden
- ▶ Verantwoordelijk van de accountant
- ▶ SiSa-bijlage

5

16

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 36

20

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Een goedkeurend oordeel inzake getrouwheid	Wij hebben d.d. 3 mei 2017 een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2016. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn ingericht in overeenstemming met het BBVW en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten, een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten.
Een goedkeurend oordeel inzake rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
WNT-verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording van Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016.</p> <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkering geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p>
Geen ongecorrigeerde controleverschillen	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen of materiële herrubriceringen voor de jaarrekening 2016 die wij zouden moeten rapporteren aan de VRR. Na afronding van de resterende werkzaamheden, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening 2016. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de veiligheidsregio en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Voordelig resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2016 bedraagt € 2.387.000 voordelig ten opzichte van een begroot sluitend saldo van € 784.000 voordelig.

Het resultaat over 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.

Resultaat 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	129.498	127.051	2.447
Totale baten	127.775	127.151	(624)
Totaal saldo van baten en lasten	(1.723)	100	1.823
Mutaties in reserve	2.507	2.287	(220)
Gerealiseerd resultaat	784	2.387	1.603

Kwaliteit van het resultaat

In de toelichting op de staat van baten en lasten 2016 is een uitgebreide analyse opgenomen van het resultaat ten opzichte van de actuele begroting. Het hogere resultaat dan begroot wordt met name veroorzaakt door lagere lasten dan begroot, waarvan € 1 miljoen betrekking heeft op de Brandweezorg, waarbij op vrijwel alle onderdelen de realisatie lager is dan begroot.

Uw begrotingsbeheer op orde

Zowel op programmaniveau als op het niveau van de investeringen en mutaties in de reserves is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen.

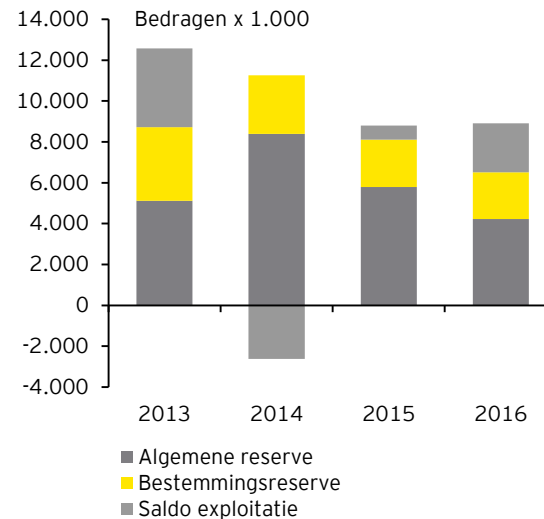
Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2016 volgens de jaarrekening € 8,9 miljoen en heeft zich vanaf 2013 als volgt ontwikkeld:

Van de totale reserves ter hoogte van € 8,9 miljoen is € 4,2 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2015 gedaald met € 1,5 miljoen met name als gevolg van de dekking van de eenmalige last van € 2,3 miljoen ter voorbereiding op de invoering van het individueel keuzebudget in 2017.

Ten gunste van het resultaat is gedurende 2016 € 2.287.000 onttrokken aan de reserves. Deze vormt samen met het saldo van baten en lasten (€ 100.000 positief) het totaal gerealiseerde resultaat van € 2.387.000.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

EU-regelgeving derivatentransacties

EU-regelgeving derivatentransacties

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond maakt gebruik van derivaten om renterisico's af te dekken. De EU heeft regelgeving uitgevaardigd die betrekking heeft op alle organisaties die gebruikmaken van derivaten. Sinds 15 maart 2014 dienen niet-financiële instellingen de AFM te informeren als de nominale waarde van hun uitstaande derivaten de drempelwaarden (zie hiervoor) overschrijdt. Ook moeten partijen vanaf die datum OTC-derivaten tijdig aan elkaar bevestigen.

Daarnaast is per 15 september 2014 een aantal basisvereisten van kracht gegaan, waaronder de hiervoor genoemde reconciliatieplicht op portefeulleniveau. De rapportageplicht aan de Trade Repository is ingegaan op 12 februari 2015. De European Market Infrastructure Regulation (EMIR) heeft als doel om de derivatenmarkt te herstructureren en veiliger en transparanter te maken. Bij het niet voldoen aan de EMIR-vereisten kan de AFM een boete opleggen tot € 4 miljoen.

Als accountant dienen wij u te wijzen op de voor u van toepassing zijnde punten inzake centrale registratie, OTC derivaten met bilaterale afwikkeling, OTC derivaten die de drempelwaarde overschrijden en aanpassing van contracten. Wij stelden in dit kader vast dat voldaan is aan de rapporteringsvereisten en geen overschrijding heeft plaatsgevonden van de drempelwaarden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2016 is gevoerd. De doelstellingen en de kaders waarbinnen risicomanagement zich afspeelt, zijn omschreven in het beleidsplan Risicomanagement (2014). Ten aanzien van de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* constateren wij het volgende:

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond houdt haar risico's bij in het softwareprogramma Naris. In de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* heeft de Veiligheidsregio haar belangrijkste risico's opgenomen. Volgens de uitgevoerde risicosimulatie is een capaciteit benodigd van € 4,2 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit (inclusief het nog te bestemmen resultaat 2016) bedraagt € 6,6 miljoen, waardoor het ratio van het weerstandsvermogen wordt berekend op 1,59. Op basis van de inschatting van Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is het weerstandsvermogen hiermee als voldoende te kwalificeren.

Wij zijn van mening dat Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond de risico's op een evenwichtige wijze in kaart heeft gebracht en waar mogelijk beheersmaatregelen treft om risico's te beperken. Wel merken wij op dat de financiële positie van de Veiligheidsregio onder druk staat, wat mede blijkt uit het sterk toenemen van de schuldpositie. Het blijft van groot belang de grootste risico's te blijven monitoren en hiervoor adequate beheersmaatregelen te treffen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Eerste toepassing of stelselwijziging

In 2016 is geen sprake van belangrijke wijzigingen in het BBV of van doorgevoerd stelselwijzigingen.

Reservering vakantiegeld ambulancedienst

Gedurende het boekjaar 2016 hebben wij u gesproken over de verantwoording van de reservering vakantiegeld ambulancedienst. In lijn met voorgaande jaren is hiervoor een bedrag verantwoord onder de kortlopende schulden (€ 462.000). Door wijziging in de relatie met de zorgverzekeraars door de komst van de Coöperatie en daarmee de afrekening van de ambulancedienst adviseren wij u in het volgend jaar de verantwoording van de reservering van vakantiegeld ambulancedienst te wijzigen.

Verslaggeving over ongebruikelijke transacties/controversiële aangelegenheden/nieuwe ontwikkelingen

Wij hebben geen ongebruikelijke transactie, controversiële aangelegenheden of nieuwe ontwikkelingen geconstateerd.

Significante schattingsposten

De voor de jaarrekening 2016 verantwoorde significante schattingsposten betreffen de voorzieningen. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar de specifieke behandeling hiervan.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Vorderingen en schulden AZRR/BIOS	Waardering materiële vaste activa/voorziening gevolgen faillissement leverancier tankautosputen
Oude saldi AZRR/BIOS afgewikkeld	Voorziening afwikkeling tankautosputen voorzichtigheidshalve terecht verantwoord.
<p>In 2016 heeft een afrekening van de onderlinge saldi tussen de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en AZRR/BIOS. Dit heeft geleid tot een eenmalige bate van € 0,8 miljoen. In het verlengde hiervan vindt maandelijks een rekening-courantafstemming plaats. Omtrent de ultimo 2016 verantwoorde saldi bestaat geen onzekerheid.</p>	<p>Ultimo 2015 heeft Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond voorzichtigheidshalve een voorziening ad € 0,45 miljoen gevormd voor de afwikkeling van de meerwerkclaim van de curator van de failliete leverancier van tankautosputen. Tot op heden zijn er op dit gebied nog geen nieuwe ontwikkelingen. Omtrent de uitkomst van de claim geeft de interne jurist van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond in haar lawyer's letter aan dat zij zich onthoudt van enig oordeel omtrent de procedurele risico's en het geven van een inschatting omtrent de vermoedelijke afloop van de claim. De hardheid van de claim neergelegd door de curator is net als in 2015 niet helemaal goed in te schatten. Uit voorzichtigheidsprincipe heeft de veiligheidsregio voor dit risico een voorziening (€0,45 miljoen) verantwoord.</p> <p>Daarnaast heeft de veiligheidsregio als gevolg van het faillissement van de leverancier van de tankautosputen in 2015 een voorziening gevormd in verband met het weggevalen van de mogelijkheid om bij de leverancier van de tankautosputen eventuele mankementen en of reparaties onder garantie te kunnen claimen. De voorziening is ultimo 2016 nog steeds van toepassing. Wij kunnen ons vinden in deze verwerkingswijze en achten de voorziening voorsnag toereikend. Wel adviseren wij u het de kosten van garantie verder te concretiseren en te toetsen op toereikendheid, wanneer meer ervaringscijfers bekend zijn als gevolg van gehouden onderhoudsbeurten/uitgevoerde garantiewerkzaamheden.</p> <p>Het totaalbedrag van bovenstaande voorziening ultimo 2016 is € 0,7 miljoen.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Bestemmingsreserve 2e loopbaanbeleid	Voorziening groot onderhoud gebouwen
Besteding in 2016 vertraagd tot 2017	Voorziening is toereikend
<p>Voor nieuwe medewerkers die na 1 januari 2006 bij de brandweer in dienst zijn gekomen staat na 20 dienstjaren de zogenoemde tweede loopbaan centraal. De kosten van het 2e Loopbaanbeleid kunnen per jaar sterk verschillen en zullen ook afhankelijk zijn van de invulling door de organisatie en de deelnemende medewerkers. In 2013 heeft de veiligheidsregio ter afdekking van deze lasten in de piekjaren een bestemmingsreserve gevormd. In 2016 is € 0,2 miljoen toegevoegd aan deze reserve, waarmee de reserve ultimo 2016 in totaal € 1,9 miljoen bedraagt. De verwachting van de veiligheidsregio was dat in 2016 de eerste uitgaven ten aanzien van het 2^e loopbaanbeleid gemaakt zouden worden. Dit zal naar verwachting 2017 worden.</p>	<p>In 2016 heeft de veiligheidsregio een voorziening gevormd ten laste van het exploitatiesaldo voor een bedrag van € 0,2 miljoen ter egalisatie van kosten voor groot onderhoud van gebouwen. De dotatie is bepaald op basis van de voor de komende 15 jaar te verwachte kosten voor groot onderhoud van gebouwen en installaties. Deze inschatting is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan dat is opgesteld op basis van een inventarisatie door een externe partij van de huidige status van de gebouwen rekening houdend met het gewenste kwaliteitsniveau. Wij zijn van mening dat de voorziening toereikend is onderbouwd. Wij adviseren u om het onderhoudsplan periodiek te actualiseren op basis van de werkelijke onderhoudsuitgaven.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Voorziening reorganisatie	Reservering efficiencykorting NZA
Voorziening reorganisatie is toereikend.	Reservering efficiencykorting ultimo 2016 volledig vrijgevallen.
<p>In 2012 heeft Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond op basis van reorganisatieplannen een voorziening gevormd ten behoeve van een gefaseerde organisatieverandering en de daaraan gekoppelde reorganisatie. Ter dekking van de financiële gevolgen die deze reorganisatie met zich meebrengt is een voorziening getroffen. De kosten 2016 ad € 0,7 miljoen zijn als onttrekking ten laste van de voorziening gebracht. Het saldo ultimo 2016 van de voorziening is € 1,1 miljoen. Dit bedrag zal naar verwachting noodzakelijk zijn om de loonkosten van de resterende medewerkers te kunnen dekken.</p>	<p>Eind 2013 zijn de beleidsregels omtrent de verwerking van de effecten van de Wet marktordening gezondheidszorg zouden moeten worden verwerkt vastgesteld. In deze beleidsregels is o.a. vastgesteld dat de efficiencykorting wordt verwerkt bij de samenstelling van de budgetten voor de jaren 2014-2016.</p> <p>Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft op basis van productiecijfers 2013 berekend dat de daling van het aantal ritten in 2013 heeft doorgezet. Een herstel is daarmee in 2013 achterwege gebleven als gevolg waarvan de efficiencykorting over de 3 afgelopen jaren van € 1,4 miljoen een feit is geworden. Hiervoor is een last opgenomen in de jaarrekening 2013 ad € 1,4 miljoen en welke wordt verrekend in de tarieven over 2014-2016.</p> <p>In 2016 is in lijn met het voorgaande het laatste deel van de efficiencykorting ad € 0,47 miljoen vrijgevallen.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Reservering vakantiegeld in het kader van invoering IKB

Éénmalige reservering vakantiegeld juist en volledig verantwoord.

De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond voert met ingang van 1 januari 2017 het individueel keuzebudget in. Hiermee kunnen vakantiegeld, eindejaarsuitkering, levensloop en bovenwettelijke verlofuren op verschillende wijze uitbetaald worden aan het personeel. Eventuele resterende tegoeden zullen eind 2017 aan het personeel uitbetaald worden waardoor geen sprake is van een verplichting per ultimo 2017. Als gevolg hiervan is ultimo 2016 sprake van een eenmalige verplichting voor nog te betalen vakantietoeslag over de maanden mei tot en met december. Omdat hierbij geen sprake is van reserveringen van jaarlijks gelijkmatige omvang dient ultimo 2016 een verplichting verantwoord te worden. De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft derhalve onder de kortlopende schulden een bedrag van € 2.265.000 verantwoord.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet Normering Topinkomens (WNT)	SiSa
Over 2016 voldaan aan de WNT; toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen	Geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage
<p>Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.</p> <p>Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.</p> <p>In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.</p> <p>In de Wnt-verantwoording is een variabele beloning opgenomen die is uitbetaald aan een leidinggevend directeur. Deze variabele beloning heeft in het jaar niet geleid tot een overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Een variabele beloning die is betaald en niet valt onder de werking van het tot eind 2016 geldende overgangsrecht, is niet in overeenstemming met de Wnt. Het desbetreffende bedrag kan derhalve worden aangemerkt als "onverschuldigd" betaald. Er heeft geen terugvordering plaatsgevonden. Dit op grond van het feit dat de minister van BZK middels voorgenomen wijziging van de Wnt toestaat dat topambtenaren bij de overheid en in de semipublieke sector weer variabele beloningen kunnen krijgen, mits het jaarsalaris inclusief de prestatiebeloning niet hoger uitvalt dan het salaris van een minister.</p>	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p> <p>De SiSa-bijlage dient door u samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.</p> <p>In een bijlage bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Invoering vennootschapsbelastingplicht	Naleving Europese aanbestedingsregels
Ambulance-activiteiten zijn vpb-plichtig en leiden niet tot een vpb-last	Geen onrechtmatigheden
<p>Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven in werking getreden. Uitgangspunt van de wet is dat overheidsbedrijven belastingplichtig zijn, tenzij een vrijstelling van toepassing is. Verder zullen op basis van de wet alle publiekrechtelijke rechtspersonen voor hun ondernemingsactiviteiten belastingplichtig worden.</p> <p>Uit de door de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond uitgevoerde beoordeling naar de vennootschapsbelastingplicht is gebleken dat met name de ambulancetaken zijn te oormerken als ondernemingsactiviteiten. Voor het jaar 2016 zijn de ondernemingsactiviteiten fiscaal verlieslatend en is er derhalve geen sprake van een vennootschapsbelastinglast.</p>	<p>De belangrijkste aandachtspunten in onze controle ten aanzien van het aanbestedingsproces hebben betrekking op:</p> <ul style="list-style-type: none">► Beoordelen van interne procedures die zorgen voor de naleving van de aanbestedingsregels.► Vaststellen dat een volledigheid en juiste registratie van de contracten in het (centrale) contractenregister heeft plaatsgevonden;► Beoordelen van inkoop- en spendanalyses om vast te stellen dat de aanbestedingsregels zijn nageleefd. <p>Onze werkzaamheden met betrekking tot de naleving van de Europese aanbestedingsregels hebben niet geleid tot bevindingen over financiële onrechtmatigheden in de naleving van de aanbestedingsregels.</p> <p>Voor zogenaamde 2b-diensten is sprake van een verlicht regiem waarbij alleen de opdracht gunning gemeld dient te worden door middel van publicatie hiervan in Tendered. Wij hebben geconstateerd dat deze melding niet volledig heeft plaatsgevonden. Hierdoor is conform de Kadernota Rechtmatigheid 2016 sprake van een formele onrechtmatigheid die geen invloed heeft op ons rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening, maar waarvan wij wel hierbij melding doen in ons accountantsverslag. Met de doorgevoerde wijzigingen in de aanbestedingswet is het verlichte regiem voor de aanbesteding van 2b-diensten vanaf 18 april 2016 komen te vervallen.</p>

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Het is van belang dat het dagelijks bestuur, onder toezicht van het algemeen bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Gesignaleerde frauderisico's	Op frauderisico's gerichte beheersingsmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en bijbehorende bevindingen
Management Override a.g.v. mogelijke verslaggevingsfraude, omdat management invloed heeft op het wel/niet opnemen van voorzieningen alsmede besluiten mag nemen over de uitnutting van reserves.	Autorisatie van begroting door het algemeen bestuur.	Uit de gegevensgerichte controle hebben wij vastgesteld dat de verantwoorde voorzieningen toereikend zijn onderbouwd en dat mutaties in de reserves zijn geautoriseerd door het algemeen bestuur.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Gedurende de controle zijn geen significante puntenesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het algemeen bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's

Corruptie-en omkopingsrisico's

Uw organisatie maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang zijn, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen. Corruptie is een wereldwijd probleem waar het ook uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw organisatie te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle) werkzaamheden van de accountant verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Wij constateren dat u een risicoanalyse en een anti-corruptiebeleid heeft opgesteld. De implementatie heeft u nader vormgegeven in beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van uw medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2016 van uw organisatie hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw organisatie, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet en het bestaan van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Uit deze werkzaamheden is naar voren gekomen dat wij niet kunnen steunen op de interne beheersingsmaatregelen en dat derhalve aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden noodzakelijk zijn of vast te kunnen stellen of sprake is van een materiële fout in de jaarrekening. Dit heeft betrekking op de volgende processen:

- ▶ Inkopen en facturering;
- ▶ Betalingsverkeer;
- ▶ Aanbestedingen
- ▶ Personeel.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Wij hebben de uitkomsten van onze procescontrole gerapporteerd aan het dagelijks bestuur in de managementletter 2016. Hierbij hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van de directie ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Meldplicht datalekken

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat uw organisatie direct een melding moet maken bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een ernstig datalek hebben. In sommige gevallen moet het datalek ook gemeld worden aan de betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt).

Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijzigingen of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. We spreken van een datalek als er een inbreuk is op de beveiliging van persoonsgegevens (zoals bedoeld in artikel 13 van de Wet bescherming persoonsgegevens). Bij een datalek zijn de persoonsgegevens blootgesteld aan verlies of onrechtmatige verwerking - dus aan datgene waartegen de beveiligingsmaatregelen bescherming moeten bieden.

Bij overtreding van de meldplicht datalekken kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete uitdelen. Deze boete kan oplopen tot maximaal € 820.000 voor overtreding van de meldplicht datalekken uit de Wet bescherming persoonsgegevens. Voor overtreding van de meldplicht uit de Telecommunicatiewet kan de boete oplopen tot maximaal € 900.000.

Wij adviseren u om na te gaan in hoeverre de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond bovenstaande in beeld heeft en passende maatregelen heeft getroffen.

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Op programmaniveau is geen sprake van overschrijdingen van de lasten.

Investerings

Het algemeen bestuur autoriseert jaarlijks een totaalbudget aan investeringen, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van investeringskredieten. De begrote investeringen in 2016 ad € 9,1 miljoen zijn lager dan de werkelijke investeringen in 2016 ad € 4,4 miljoen. Hierbij is geen sprake van een overschrijding.

Mutaties reserves

De mutaties in de reserves conform de exploitatierekening komen voort uit de resultaatbestemming 2015 en het besluit van het algemeen bestuur als onderdeel van de 2e begrotingswijziging om de éénmalige last van € 2.265.000 in het kader van de voorbereiding op de invoering van het individueel keuzebudget te dekken. Derhalve is geen sprake van onrechtmatigheden.

Bevindingen ten aanzien van het voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft betrekking op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Hiervoor verwijzen wij naar dit onderdeel in deze rapportage.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw organisatie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Rechtmatigheidsbeheer

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Controleaanpak	23
Communicatie met het bestuur	29
Jaarverslag	30
Onafhankelijkheid	31
Verklaring van verantwoordelijkheden	33
Verantwoordelijkheid van de accountant	35
SiSa-bijlage	36

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en - uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management en het bestuur over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2016 onderkend:

- ▶ Invoering IKB- regeling;
- ▶ Tijdige afstemming met BIOS/Coöperatie;
- ▶ Lopende claims- en procedures: en
- ▶ Vennootschapsbelasting.

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

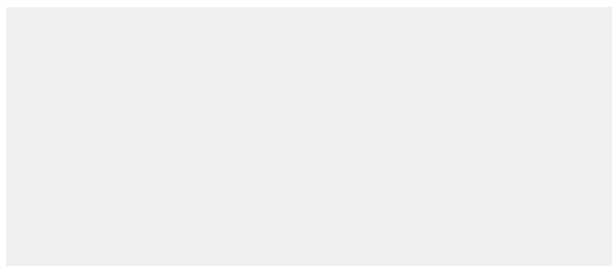
Ten opzichte van voorgaand jaar hebben wij onze controleaanpak op de volgende onderdelen gewijzigd:

- ▶ Gegevensgerichte controle inkopen en betalingen
- ▶ Gegevensgerichte controle personele kosten

Deze wijzigingen zijn het gevolg van de aangescherpte vereiste omtrent de documentatie van interne beheersingsmaatregelen.

Bijlage – Controleaanpak

Verbonden partijen en significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Verbonden partijen

Vanuit de controle van (transacties met) verbonden partijen zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significant uitdaging/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Onze aanpak ten aanzien van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2016 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2016 van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ de kredieten;
- ▶ mutaties in de reserves;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruik criterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het algemeen bestuur autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan het algemeen bestuur. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het dagelijks bestuur ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Bijlage - Controleaanpak

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De met u afgesproken goedkeurings-en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het algemeen bestuur om het controleprotocol d.d. 17 december 2007. Op grond van de jaarrekening 2016 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 1.250.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 3.750.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

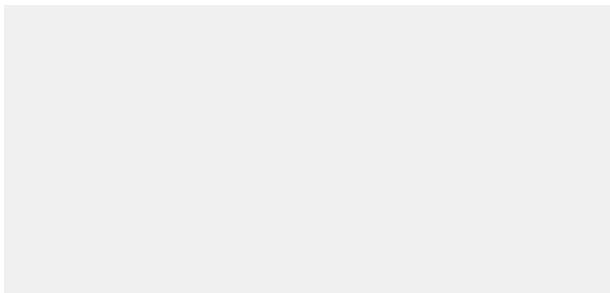
Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

In uw opdracht voor de accountantscontrole is door de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond een rapporteringstolerantie voorgeschreven die gelijk is aan de goedkeuringstolerantie. Strikt genomen betekent dit dat wij alleen controlebevindingen behoeven te rapporteren die de goedkeuringstolerantie overschrijden. Ten behoeve van de informatievoorziening van dit accountantsverslag hebben wij een lagere rapporteringstolerantie gehanteerd van € 250.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Bijlage - Controleanpak

Samenwerking met andere accountants en inzet van deskundigen

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond maken wij geen gebruik van de werkzaamheden van verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties.

Inschakeling van specialisten en externe deskundigen

Voor de jaarrekening van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond maken wij geen gebruik van de specialisten en externe deskundigen.

Bijlage - Communicatie met het bestuur/Audit commissie

De uitkomsten van de controle van de jaarrekening 2016 zullen wij op 27 maart 2017 bespreken met de heer Van der Stadt van de Audit Commissie

Inleiding

In het kader van onze controle van de jaarrekening is het onze taak om na te gaan of het jaarverslag voldoet aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en of het verenigbaar is met de jaarrekening, en ook om na te gaan of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en haar omgeving, geen materiële onjuistheden bevat.

Vereisten jaarverslag

Uw jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en overige informatie. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bepaalt nadere voorschriften voor het jaarverslag.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast dient in het jaarverslag de verwachte gang van zaken te worden opgenomen. Ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten door de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond worden de doelstellingen en het beleid van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond inzake risicobeheer vermeld.

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid
- ▶ samenloop van dienstverlening
- ▶ geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Impact ViO op relatie de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en EY

Wij constateren dat de voorgenoemde aanpassingen in de wet- en regelgeving geen invloed hebben op de relatie tussen de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en EY.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Per 17 juni 2016 moet de externe accountant roteren na een periode van vijf jaar waarbij verder een afkoelingstermijn van drie jaar geldt. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ B. Minks RA (director) betrokken sinds controlejaar 2013.
- ▶ H. Bennink RA (senior manager) betrokken sinds controlejaar 2010.
- ▶ W.H.V. Ouwehand MSc RA (manager) betrokken sinds controlejaar 2016

Vanuit EY zal de heer H. Bennink als gevolg van zijn betrokkenheid van 7 jaar niet beschikbaar zijn voor de controle door EY vanaf het boekjaar 2017.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's, zoals de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assuredienst niet van materiële invloed is op het assuranceobject. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assuredienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is of;
- ▶ een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is of;
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Voor 2016 zijn deze niet door ons onderkend.

Bijlage – Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening.

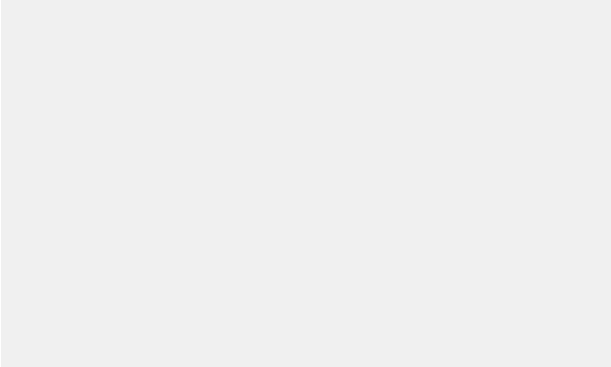
Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna onregelmatigheden) berust zowel bij het algemene bestuur als bij het dagelijks bestuur. Het is van belang dat het dagelijks bestuur, onder toezicht van het dagelijks bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk Kwaliteit beheersorganisatie, onderdeel Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override van dit verslag.

Bijlage - Verantwoordelijkheid van de accountant

Letter of representation

We hebben de directie van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond gevraagd om een Letter of representation.

Bijlage - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw organisatie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2017 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2016	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
V&J A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.